

— Η ΔΥΝΑΜΙ ΣΤΗΝ ΕΝΩΣΙ

Από την Δανίαν, την πατρίδα του Νικολάεζ μας, που σε τόσα πράγματα μπορεί να μας γείνη παραδειγμα, έρχονται δύο ειδήσεις που αποδειχθούν, τόσα καταρθώνει η ένωση. Η πρώτη είδησις αποδέλπει το συνέδριον των καταστηματακων εταιρειών, το πρώτον της Δανίας, που έγινε τις 12/25 Σεπτ. εις την Κοπεγχάγην. Κατ' αυτό υπάρχουν τώρα στην Δανίαν 900 καταναλωτικοί σύλλογοι με 150,000 μέλη και με κεφάλαια επί 27-30 εκατομμύρια κορώνες (10-15 εκατομμ. φρ.). Το μεγαλύτερον επιχειρηματικόν ίδρυμα της Δανίας είναι τώρα ο κεντρικός σύλλογος των δανικών ενότητων, που χρηματοποιήσει περίσσι καμμιά 25 εκατομμύρια φρ. χρ. Έχει διαθέσιμον ένα κεφάλαιον αποθεματικόν ενν εκατομμύριον φρ. Έχει αποθήκας εις δέκα πόλεις και 300 υπαλλήλους. Έπειτα διατηρεί δική του εργοστάσιον τσιρκίτας, ζάχαρης, κηπουσ' ένα εργοστάσιον καθαυδισμού της καφέ. Τά βουστάσια παράγουν 150 εκατομμύρια ζκ. βούτυρο κάθε χρόνο. Απ' αυτό 1046 είναι εταιρικά, εις τα οποία 148,000 άνθρωποι έχουν μετοχές. Εταιρικά κρησπολιτικά υπάρχουν 27. Δύο άλλα κατασκευάζονται, των οποίων το κεφάλαιον ανέρχεται εις 6 1/2 εκατομμ. κορώνες (9 εκατ. φρ. χρ.). Τον περασμένο χρόνο έσφάγησαν 777,232 χοίροι που άξιζαν καμμιά εξηνταρική εκατομμ. φρ. χρ. Επί τέλους υπάρχει άδεια από τα 1895 μια εταιρία για εξαγωγή αυτών, που έχει 31,000 μέλη και έπούλησε περίσσι αυγά άζιας εξ εκατομμυρίων φρ. χρ. Και όλα αυτά σ' ένα τόπο με 2 1/2 εκατ. κατοίκους!

Το ίδιο εταιρικό πνεύμα κυριαρχεί και στη βιβλιοπωλησί. Έγινε τώρα ένας σύνδεσμος, διά του οποίου η Κοπεγχάγη απέκτησε ένα από τα μεγαλύτερα έκδοτικά καταστήματα του κόσμου. Το βιβλιοπωλείον του Gyldendal, το μεγαλύτερο της Σκανδιναβίας συγχωνεύθηκε με την Σκανδιναβική Έκδοσιν. Τούτη είναι μια μετοχική εταιρία, κ' η συγχώνευσις έγινε με αυτόν τον τρόπον, ότι ύψώθηκε το μετοχικόν κεφάλαιον εις 3 1/2 εκατ. φρ. χρ. Οι διευθυνται της νέας εταιρίας είναι ο βιβλιοπώλης Polesen κ' ο συγγραφέας Nansen. Τα δυό

βλέπει κανείς τον εργατικό λαό που πάγει κάθε μέρα και ξι δίνει όση ώρα έχει να διαθέση απ' την εργασία του. Κατά μέσον όρο περισσότερο από τριάντα χιλιάδες μέχρι την εβδομάδα επισκέπτονται την Παναθηναίκα.

Τώρα μπορεί κανείς να πη, πως μπορούμε έμεις να συγκριθώμε με την Αγγλίαν; Βέβαια δεν μπορούμε να συγκριθώμε στα ποσά, μπορούμε όμως και' αναλογίαν να συγκριθώμε με το αίσθημα που σ' έμάς έπληξε στα παλιά τα χρόνια, και τ' άφησαμε και τώρα.

Ας μη βρούμεν αιτία τη φτώχεια μας. Ο Δήμος της Αθήνας έσπευσε να είναι πλουσιότερος από πολλούς Δήμους της Εύρώπης. Γιατί όμως δεν είναι, και πάντα τα φέρνει στα στενά. Το γιατί θα το βρούμε στα κομματικά και πάλι. Αυτή είναι η πληγή που μας τρώγει, και τίποτις καλό δεν μπορεί να προσδέξη.

Ο τωρινός Δήμος της του τόπου είναι ένας από τους καλύτερους που ποτέ είχαμε, και μπορούσαμε πολλά να περιμένουμε, και θα τα είχαμε αν τον άφιναν ήσυχο να κοιτάζη τη δουλειά του άσχετα από κ' μυστικά άνακατόματα.

Αν οι φόροι επληρώνονταν ζώικα χωρίς επιβροή φοροεισπλητών μπορούσαν πολλά να γίνοννε στον τόπο. Αν ο νόμος εφαρμόζονταν αυστηρά, όπως συμβαίνει σ' όλα τα πολιτισμένα μέρη του κόσμου θα είμασταν σε πολύ καλύτερη κατάσταση απ' ότ' είμαστε τώρα, και δε θα συνέβαιναν τα άτοπα που κάθε μέρα βλέπει κανείς και σ' αυτήν άκόμη την πρωτεύουσα του Κράτους.

Manchester 21 Οκτωβρ: 1903.

K. H.

ΔΥΣΗ

Εξωτική ανθογένεια, που γέρνει τώρα
Απλήστη προς το φως, σ' άραιαν δύση
Αγάπης χαμογέλιο δεν σ' άνθιστη
Στα κόκκινα και σιωνικά σου χείλη.

Γλυκναθαίνει τ' όλομυστόν σου στήθος
Ρουφώντας του ήλιοφωγού τα χείλη
—Ω ή χαρά σου της αγάπης τα ρημάδια,
Τώρα που ή ζωή για σέ θα κλείτη—

Η μέρα φεύγει άργά, άργά ως θλιμμένη,
Στον ήμερό του θάνατον ο ήλιος σβύνει
Μόνο την άραιότητα γύρω γαλήνη
Δε φάνουν ν' αγγιχίσουν τα πικρά του γέλοια.

ΤΡΙΣΤΑΝΟΣ

αινομένων ότι μεσουρασος του δεκάτου ενάτου αιώνας εξήφαν εν 'Ελλάδι ολόκληρος γενεά άσφαμάτων σαφωδών...

«Ωστε καθόλου δε θ' άπορούσα για τα χιονώδη μήλα. Τα μήλα όμως δεν έχουν πόδια για να τρέχουν. Κάτι άλλο τρέχει λοιπόν. Άξαφνα θυμήθηκα τον Όμηρο που λέει κάπου :

ὕπο τε σπέος ήλασε μήλα,

και κατάλαβα πως τα «χιονώδη μήλα» σημαίνει «χιονώδη πρόβατα».

Αξιος ο μιστός μου.

Και μη νομίζετε ότι είναι μοναδικό αυτό το μαργαριτάρι. Ένα σωρό μπορεί κανείς να μαζέψει. Ορίστε κι άλλο :

Μεγιστάν εκ των εξόγων εν ή γήρυς σου εκήλει.
(Πριγκίπισσα)

γήρυς=φωνή, όμιλία λέξη όμηρική.

Καμκρώστε και τούτο :

τίς ό τα μέλη τρυφερών μιστύλλων βρεφυλλίων ;

(Τό μειράκιον)

μιστύλλω=κομμωτική, λέξη όμηρική.

Οα είχατε όμως περίεργη να μάζετε και ποιός είναι αυτός ο τίς, ο μιστύλλων ο μακελλάρης. Είναι... ο Θεός. «Ωστε σ' αυτό το στόχο μπορείτε ακόμα να θαυμάσετε την «άβρην γλώσσων» των Άγγέλων, και να θαυμάσετε από έναν άδύναμτα ποιητικό.

Νά κ' ένας άλλος όμοιος τίχος :

Δες την χείρα σου φιλιτήη' τα δροσώδη χείλη δός.
(Πριγκίπισσα)

πως :

Απ' όσα είπα παραπάνω, κι από τους βρυκόλακες ού είδατε, θα καταλάβετε βέβαια, ότι ο κ. Ραγκαβής εν είναι όπαδός της άρχης του συμβιβασμού στη γλώσσα καθώς ο κ. Χατζιδάκις, άλλ' από τους άερους υπερμάχους της άδολης καθαρεύουσας, ή σωστότερ' από τους όλίγους εκείνους που βλέπουνε—χαρά στα μάτια τους—τόν άδύναμο εξαρχαιώτο της γλώσσας μας, και όνειρεύονται και πιστεύουν πως μια φορά, και σύντομα μάλιστα, ή γλώσσα «παρακάμπτουσα τους σκοπέλους του άπαρεμάρτου, του μέλλοντος, τα μόρια νά, θά, δέν, θα γίνη λίμνη γλώττης μονίμου! και καθεστηκίως (μ' άλλους λόγους θά ψοφήσει), λίμνη περικλειουσα εν τώ πυθμένι αυτής τους αμαργδους και σαπείρους της άρχιας, και κατοπτρίζουσα συνάμα τό ήλαρόν στερέωμα της νιοτέρας 'Ελλάδος,» (ώστε άλλαζε ο ούρανός από τους άρχαίους χρόνους; ίτα με τώρα! μόνο ή γλώσσα δεν πρέπει ν' άλλαζε; κατά τον κ. Ραγκαβή). Το άπόσπασμ' αυτό βρίσκεται στον πρόλογο των Άγγέλων, δηλ. στη γλωσσική όμιλία που κανε ο κ. Ραγκαβής στον «Παρνασσό» στη 90. Πολλά όμως παρακατα έχει αυτός ο πρόλογος, που θυμίζει με τη λογική του, την έπιστήμη του, και τίλλα του προτερήματα τον πρόλογο—τι σύμπτωση—τόν αρητρικόν λό-

έκδοτικά ίδρυματά έλεγαν, ότι με τον μεγάλο ανταγωνισμόν θα έχάνονταν μεγάλα κεφάλαια, ενό δια της συνεργασίας με ένωμένα δυνάμεις έλπίζον να ενεργούν για το καλό της φιλοσοφίας και της βιβλιοπωλείας, ίσως και των συγγραφέων. Αφού ο κενόρριος σύνδεσμος περιέχει πάντα έκδοτικά καταστήματα, όλα ή δανικά φιλοσοφικά ή ενν μεγάλα μέρη της νοσηγικής ή έκδοσης ή ενν βιβλιοπωλική συνεταιρισμό.

D*

ΠΕΖΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΕΧΤΡΟΙ ΩΣ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ

Αν σ' έπαισι πως ήταν φίλοι άπόμα σ' τον καιρό τους σ' ό ο σημαντικοί έχτρεμένοι, άταίριαστοι γειτονία. Τότε το χωριό ήταν ήτρο νύφαντο. Το δάσος όμως μείκονταν σ' την πύο άντρικία άνθής του.

Μέσ' των άντρών την άγκαλιά, σ' των ίσκιων τα ήλιώχαρα τ' ήλιονα, ζούσε και το χωριό σάν άνουαρι δεινρό μαζί με τ' άλλα άδύναμτα.

Σιγά και ταπεινά το χωριό άρχισε να μεγαλώνη, παίρνοντας από το δάσος το μεγαλωμά του. Κ' αυτό, γίγαντας άγαθός, νόμος άφινε να του φεύγη λίγη λίγη ή δύναμή του. Όμως σύλαγε έστέρνη και την έκδοσή του.

Την καλωσύνη και την περιφάνεια τί νόμιζε γ' άδύναμτα το χωριό. Κ' ήπαινα σ' ότι έτρωγε γιατί πενούσε, έκοβε από το δάσος και σκορπούσε με τη χορά μονίμη να βλέπει νεκρά τα κι μμάτια του έχτρου του γήρα του

Όσο έτρωγε, τόσο άξινε κ' ή άρεσή του. Μέσα του βρυκόλακαζαν οι ζωντανά χυμοί, που από το δάσος βύζινε, και γύρευαν κ' α' τοί να πιούν άλλους χυμούς πεύ νιούς και να χορτάσουν.

Άξιάνα το δάσος άκουσε του ήόδου την τρομάρα να ξυπνήη σ' τα σωτικά του. Κ' άρχισε να φεύγη μακριά από το χωριό. Σέρνονταν σιγά με βήμα άπι σταμένο, κ' άφινε της έρημιάς τη συντροφιά γ' ήχνάμα του τριγύρω σ' το χωριό. Κ' έσπερνε την έκδοσή του πίσω του.

«Ω, να το δάσος τώρα, που χλωμό φεύγει κ' ή κόμα φεύγει! Και να και το χωριό, που ψυχοδέρνει σ' ή ριζοκαμένη, άνυδρη καλάμιά!

Θωρείς, μου είπαν οι παλιοί, τα βήματα του Χάρου τυπωμένα σ' το χρώμα τ' άγρονου, που περιζώνει το χωριό; Νά τος κ' ο Χάρος, πρόβαλε και φτάνει!

Θωρείς άπόμα και το δάσος σ' νικημένο στρατόμα. σ' τ' άστάχτη βυτημένο, ν' άνηφορίζη το

γών» του «σκαπνέως των έλληνικών γραμμάτων». Έχουν πολλές όμοιότητες μεταξύ τους σ' όδ' αυτοί πρόλογοι. Και ο ένας και ο άλλος είναι γιομάτοι παραβολές και εικόνες, βρισές για τη γλώσσα μας και άνοησίες. Δε θα πώ τίποτα για αυτές. Μόνο για να μη μένε: παραπονεμένος κι ο πρόλογος παρών κι απ' αυτόν εν' από τα άμέτρητά του μαργαριτάρια κ... το και έγώ άποτελεί χασμωδιαν, το κίγώ άσφύητον άρχαίσιμόν, το κ' έγώ άληθής έλληνημα(!) άποκοπτομένου του σώματος της λέξεως και μενούσης μόνον της κεφαλής των τριών δε τούτων κακόν προκειμένων προτιμώμεν πάλιν την χασμωδιαν (το άποθέταμε) ήν ήνείχοντο και σ' άρχαίαι ως εκ της άφρονίας των εν τη έλληνική φωνηέντων (!!!!!!!).

Τί να πρωτοθαυμάσει κανείς εδώ; Την εύφρολογία του συγγραφέα για το κ' έγώ, την προσέμηση της χασμωδίας, το βέλος των ανέψεών του, τη μαθηματική λογική του, την «ως εκ της άφρονίας των εν τη έλληνική φωνηέντων» χασμωδιαν της «περικαλλεστέρης γλώσσης εξ ύτων ήνθησαν εις άνθρώπινα χείλη» την άνοχήν και άνοχήν των άρχαίων, ή να θαυμάσει κανείς το σέβας του κ. Ραγκαβή προς τους άρχαίους, την περιφρόνηση του προς την σύφωνα, την «μακαρίαν άπλόγηταν» για να πιστευει χωρίς την παρακινή άμφιβολία ότι το «και έγώ» άποτελούσε και στην άρχαία χασμωδία: (άκολουθεί)

* Βλέπε πρόλογο «Άγγέλων».